

potuit (14). Censura P. is Iosephi Franz SI (15), quae ceteris plus erat contraria, induxit P. em Ter Haar ad opinionem suam defendendam (16).

IOSEPHUS LÖW

OPUSCULUM IGNORATUM P. IS HARINGER CSSR :
« INNOCENZ XI. UND DIE BEFREIUNG WIENS 1683 ».

Innocentius XI, eximiae sanctitatis vir, iam apud coevos magna illustris fama virtutum, die 7 octobris anni elapsi 1956 a Pio PP. XII ad honores altarium elevatus est (1). Opus externum magis conspicuum et clamorosum sui Pontificatus debellatio fuit gloriosa exercituum Turcorum qui vehementissima aggressionem usque in mediam Europam irruentes, urbem capitalem Austriae Wien periculose obsidebant (17 VII - 12 IX 1683).

Interventu autem maximopere Summi Pontificis Innocentii XI factum est, ut, restituta principum christianorum concordia, ex variis nationibus exercitus coadunati, et urbem obsessam liberarent, et christiani nominis hostem longe repellerent. Imo, a clade Turcorum vindobonensi initium habuit regressus potentiae « Lunae dimidiatae », quae per duo fere saecula Europam christianam dire vexabat nec semel graviter minitabatur (1453 : expugnatio urbis Constantinopolis, — 1683 : liberatio urbis Wien) (2).

An. 1883 memoria bis saecularis felicitatis eventus, in Austria praecipue, solemniter celebrabatur. Conveniebat omnino, ut etiam Austriaci ceterique germanicae linguae incolae Romani non solum liberationem vindobonensem, sed vel magis verum auctorem magnae illius victoriae, id est, Pontificem Maximum Innocentium XI, rite recordarentur. Rector igitur Collegii et ecclesiae S. ae Mariae « ad animas », quae est ecclesia nationis germanicae (3),

(14) Inter alios AUG. LEHMKUHL SI, *Probabilismus vindicatus*, Freiburg/Brsg. 1906, Cap. V *Auctoritas Ecclesiae perperam invocatur contra probabilismum*.

(15) *Das Dekret Innocenz XI über den Probabilismus: Zeitschrift für kath. Theologie* 28 (1904) 788-792.

(16) *Das Dekret des Papstes Innocenz XI. über den Probabilismus. Ein Wort zur Abwehr: Jahrbuch für Phil. u. spek. Theol.* 20 (1906) 80-99.

(1) Pro solemnibus beatificationis duae biographiae « officiales » editae sunt, quibus resumitur quae a scriptoribus praecedentibus de Innocentio XI dicta fuerunt. Ecce auctores et titulos: G. PAPASOGGI, *Innocenzo XI*, Roma 1956; ibi, 399-404 « Nota bibliografica ». - C. MICCINELLI, *Il Beato Innocenzo XI*, Typ. Polygl. Vatic. 1956. - « Positiones » quae vocantur, seu publicationes ad usum S. Congregationis Rituum, praebent innumera fere documenta et notitias de vita et opere Beati.

(2) Opus principale de bello Turcico an. 1683 manet illud quo etiam P. Haringer usus est: O. KLOPP, *Das Jahr 1683 und der folgende grosse Türkenkrieg bis zum Frieden von Carlowitz 1699*, Graz 1882. Vide « Register » sub voce *Innocenz XI*. 570-571. - Superfluum videtur esse, memorare opera quae de historia potentiae imperii Turcici agunt, vel generaliter historiam describunt Europae centralis illo eodemque tempore, vel etiam varia opera quae Summorum Pontificum historiam tradunt.

(3) J. LOHNINGER, *Santa Maria dell'Anima. Die deutsche Nationalkirche in Rom*, Rom 1909. - A. HUDAL, *Santa Maria dell'Anima, die deutsche Nationalkirche in Rom*, Rom 1923. -

tunc R. mus Dom. Carolus Jänig (4), P. em nostrum Haringer (5), notum scriptorem, rogavit, ut proprio opusculo memoriam fausti eventus ante duo saecula occursi digne congrueque commemoraret. Sic factum est, ut Haringer noster, diligenter condequaue collectis notitiis, ut sui moris erat, opusculum pararet, cuius praeloquium subsignavit Romae 15 VIII 1883. Opella ista, 53 paginarum (21 x 14,3 cm), permissione Sacri Palatii Magistri Fr. Augustini Bausa OP (6) munita, typis tamen impressa est in Austria (Prag), sed destinabatur, ut iam diximus et ut ex praeloquio habetur, patriis civibus Romae degentibus.

Opusculum tamen P. is Haringer de magna bibliographia P. is De Meulemeester excidit (7); nomen enim auctoris in pagina inscriptionis non comparet, ita ut per se anonymum esse appareat, sed invenitur in subscriptione praeloquii tantum.

Occasione beatificationis Innocentii XI, cuius memoria a clade Turcorum et a liberatione vindobonensi seiungi non potest, opusculum quoque P. is Haringer in mentem revocare bene visum est nobis; manet enim monumentum, quamquam modestum, tamen verum, novi Beati (8).

CHR. HUELSEN, *Le chiese di Roma nel Medio Evo*, Firenze 1927, 535. - M. ARMELLINI-C. CECHELLI, *Le chiese di Roma dal sec. IV al XIX*, Roma 1942, 473-475, 1341-1342. - Collegium sacerdotum erectum est an. 1859 (10 III); cfr J. SCHMIDLIN, *Geschichte der Anima*, Rom 1906.

(4) Carolus Jänig primum fuit Rector antiquae foundationis germanicae « Santa Maria in Campo santo Teutonico »; an. 1872 (20 XII) nominatus est Pro-Rector Institutionis Sanctae Mariae ad Animam; et inde ab an. 1875 Rector.

(5) Cfr *Spic. hist.* 2 (1954) 251, n. 67. - M. DE MEULEMEESTER, *Bibliographie générale des écrivains Rédemptoristes* II, Louvain 1935, 180-182; III, 1939, 315.

(6) Augustinus Bausa OP fuit Magister S. Palatii 1882-1887; tunc Cardinalis creatus est, et an. 1889 electus archiepiscopus de Firenze (erat Florentinus); † 1899. - I. TAURISANO, *Hierarchia Ordinis Praedicatorum* 2, Roma 1916, 62, n. 84. - A. WALZ, *I Cardinali Domenicani. Note bio-bibliografiche*, Firenze-Roma 1940, 51, n. 64.

(7) DE MEULEMEESTER; vide supra nota 5.

(8) Monumentum, vel potius documentum victoriae vindobonensis an. 1683 et simul pietatis Beati Innocentii XI est *festum Nominis B. Mariae V.* Victoria enim illa et subsequens Turcorum debellatio intercessionem B. mae Dei Genetricis adscripta fuit; itaque Innocentius XI an. 1684 (20, 25 XI) festum eiusdem S. i Nominis ad universam extendit Ecclesiam, sub ritu duplicis maioris, celebrandum dominica post festum Nativitatis B. Mariae V.; in emendatione calendarii s. i Pii X (an. 1911-1913) idem festum translatum est in diem 12 sept., qui est dies liberationis urbis Wien.

Aliud mumentum eximiae victoriae vindobonensis est *ecclesia romana sub titulo Nominis Mariae V.*, quae exstat in foro Traiani (Ss. mo Nome di Maria al Foro Traiano). Post supplicationes marianas quas Innocentius XI disposuerat, dum periculum obsessionis et expugnationis urbis Wien immineret, pii quidam viri romani Virginem Matrem sub titulo Nominis Mariae excolere continuabant, unde an. 1668 nata est confraternitas eiusdem s. i Nominis. Piae uniones locum habuerunt in ecclesia s. i Stephani ad Cacus (S. Stefano del Caco), sed an. 1694 confraternitati concessa est ecclesia s. i Bernardi ad Forum Traianum, ubi denique, post demolitam ecclesiam dicti s. i Bernardi, nova ecclesia excitata est sub titulo Nominis Mariae, architecto Derizet francogallico, ad modum artis quae « Barocco » dicitur, egregie constructa. Ibidem conservantur trophaea illius victoriae, id est, inter alia, pretiosissima vela arte « ottomana » contexta quae exornaverunt tentorium praetoriale ducis imperialis turci Kara Mustapha, vexilla bellica, aliaequae res pretiosae ex praeda immensa quam christiani principes fecerunt.

De ipsa ecclesia videtur M. ARMELLINI-C. CECHELLI (supra nota 3), 314-315, 1398. - An. 1883 Imperator Franciscus Iosephus, protector ecclesiae et collegii S. ae Mariae ad Animam, in memoriam liberationis vindobonensis, tamquam donum votivum celebrationis bis centenariae, eadem ecclesiae obtulit pretiosum candelabrum paschale, arte factum et fuscum.